

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. I. De translatione monasterij, & honoru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

necessitatis mentionem, sed & utilitatis; nec addit magna: ideoque rectè Lessio sufficit, si Episcopus iudicat permutationem ecclesie expedientem; *vbi sup.* saltem vbi nihil fraudis aduersus patronum apparet. *c. 2. de renunc. in 6.*

Et verò fatendum est cum stri-
dior olim esset ecclesie discipli-
na, scrupulosius in beneficijs ver-
sari solitum fuisse. vt apparet ex
Concilio Turonensi, & d. c. quasi-
tum illud citante, cum illud sim-
pliciter dignitatum permutationes
inhiberet; d. c. quasi tum ex
necessitate & utilitate tempera-
ret: d. c. vn. in 6. & clem. vn. de per-
mut. successiuè liberio rem permu-
tandi facultatem faceret: & vsus
hodiernus magis firmaret. de quo
Rebuff. vt maior hodie quasi pro-
prietas competere videtur in be-
nificijs: vt & liberior de fructibus
disponendi facultas tam inter vi-
uos, quam per vltimam voluntate
tem vsurpatur.

Ideòque ex his omnibus existi-
mo vicaria perpetua permutationem,
quam Episcopus iudicat ecclesie
expedire, fieri posse requisito,
quamuis inuito, parochio primitiuo:
supplente Episcopo illius defectum,
& auctoritatem permutationi præstante.

7.
Vbi ergo
expedit po-
test episcopus
inuito parochio
primitiuo
vicariae per-
petuae per-
mutatione
admittere.

De testamentis.

RESPONSVM I.

De translatione monasterij & bonorum.

Cum legatum ciuitati reli-
ctum esset, vt ex redditibus
quotannis in ea ciuitate, memo-
riae conseruandae defuncti gratia,
spectaculum celebraretur, quod
ibi celebrari non licebat; Mode-
stinus respondit, adhibitis here-
dibus, & primoribus ciuitatis, dif-

picendum esse in quam rem con-
uerti deberet fideicommissum, vt
memoria testatoris alio, & licito
genere celebraretur. *l. legatum 16. D. de usufruct. legat. ad eum modum
dicendum hic est cum fundatio
monastica; & officia diuina per
edicta Ordinum suo in loco ritu
Catholico effectum habere non
possint; dispiciendum esse, quo
alio modo fundatorum voluntas,
vt executionem habeat, iuuanda
fit.*

Ad eandem rationem cum mo-
nasterium eo loco quo testator
insserat, extrui non posset; rel-
pondit Pontifex in 3. c. X. de testam.
vt loci episcopus cum hærede age-
ret, & alio loco ædificari curaret,
ac omnia relicta loco ipsi sine di-
minutione qualibet assignari. In
regularibus autem exemptis ipsi
Generales Iurisdictionem quali-
episcopalem habent, adeoque in
negotijs religionis vices episcopo-
rum supplent. *L. Miranda in Mun-
al. prel. 1. 2. q. 7. & seqq.* comu-
tationem ergo hanc vicariae vo-
luntatis auctoritate quasi Episco-
pali ipsi facere possunt. Causa au-
tem faciendi in sta ac rationalis
censetur à Panormitano, alijque
canonistis, in d. c. 3. *Gambardi. de
off. & potest. leg. de later. l. 6. n. 223.
Alyssio Riccio in Collect. decis. p. 3.
collect. 578. in fin. à Barbof. de v.
epif. p. 3. alleg. 83. n. 10.* si monas-
terium in loco certo à testatore con-
strui est iustum, vbi construi non
potest, vt alibi construat.

Quod et si de primæna constru-
tione decum sit, eadem tamen
ratio post ruinam ac destruc-
tionem eandem Iuris dispositionem
facit, & propterea Concilium
Tridentinum *s. 21. c. 7.* benefi-
cia in ecclesijs veritate ac alias
collapsis, quæ instaurari neque-
ant, fundata arbitrio episcoporum
ad alias transferri iubet: etiam pa-
rochiales ad matrices seu vicimo-
res. quin & de regularibus, vbi ea-
dem causa subit, id accipiendum
esse

esse ratio quoque Iuris suadet, & connexio c. 8. cum præcedenti d. f. 21. & argumentum à pari locum habeat in beneficijs: c. si postquam. de elect. in 6.

Quin etiam per viam vnionis, cum necessitas id aut euidentis ecclesiæ vtilitas exegerit, coniungi monasteria, & transferri monachos autoritate ordinaria rescriptum est. in c. sicut vnire. X. de excess. Pralat. & iusta vnionis causa est hostilis desolatio. c. 2. X. de religios. dom. quinimo Clem. 1. §. ad hac de stat. monach. cum in priori loco numerus competens sustineri nequit, ad alium locum, prout erit commodius, arbitrio Ordinarij, de consilio & assensu Abbatum, transferri permittuntur. quæ in exemptis rursum à Generali cum interuentu Capituli fieri posse censendum est.

Igitur cum in loco destructo nec conuentus formales restitui, nec diuinum officium celebrari per has turbas ciuiles licet; iustissima certè causa translationis esse dicenda est, vt ex huiusmodi vastato monasterio, monachi & bona aliò transferantur: quò consultius visum erit Generali, & Capitulo, seu Ordinis Primoribus; vt loquitur d. l. legatum. vocatis quidem & auditis ijs, quorum interest, vt loquitur d. c. 7. f. 21. Trid. in translationibus, & regula 21. Cancellariæ in vnionibus. ne piæ testatorum pereant voluntates: ne caduca fiant villo modo relicta in piam causam. Panorm. in d. c. 3. Quemadmodum S. Congregatio Cardinalium an. 1608. commisit Nuntio apostolico, & Episcopo Antuerpien. vt collegia quædam sub hæreticis sita transferrent, ad loca vbi exercitium esset Catholice religionis, ex eademque causa Bredâ Lyram translatus est conuentus de Vredenborch. vt diximus in iur. Pont. nou. anal. de cler. non resid. n. 36. & quamquam non in omnibus alijs id executionem ob-

tinuerit ob inducias, seu alias causas; satis tamen hîc est fuisse iudicium Sedis apostolice, quod transferendi iusta causa sit religionis impedimentum, & vis hæretica. quinimo œcumenici Concilij Trid. censure §. 25. de reg. c. 5. in fin. vt ob malorum hominum facinora, & leuioris generis impedimenta Episcopi, & alij superiores, si ita videbitur, Sanctimoniales ex rure transferant intra vrbes.

Sed an opus sit transferendorum consensu? vocari & audiri vult d. c. 7. & reg. 21. Cancellariæ eos, quorum interest: consensu audiendorum, cum causa subest, negat opus esse Rebuffus. in praxi benef. l. 1. reg. de vnion. glos. 11. n. 3. per c. dilectus X. de his quæ vi vel met. & ibi. DD. Innoc. in c. in Lateranens. de præbend. Panorm. & alij in c. nullus. de iure patron. & sic in d. c. 5. de reg. Trid. in fin. transferendarum monialium non exigitur consensus, sed & per censuras inuitæ compelluntur.

Videtur tamen non nihil obstare d. Clem. 1. §. ad hac. de stat. monach. in verb. cum consilio & assensu Abbatum: sed gloss. in verb. assensu; si hoc, inquit, non addidisset, sufficiebat consilium querere. de arbitris. c. cum olim. igitur in alijs vnionum translationumque casibus, quam qui ibi proponitur, scilicet ne soli habeat monachi, vbi clarior erit necessitas, aut euidentior vtilitas, communi iure sufficere auditos esse eos, quorum interest, quamuis non assenserint.

Quod hoc in casu multò maxime obtinere debet; quod nullus hîc extet religiosus in domo destructa profectus; in quo iura collegij conseruata possint censerif: sed deuoluta omnia sint ad ipsam Ordinem. vt multis Scioppius in eo libro quem dedit de bonis monasteriorum per Germaniam pridem destructorum per hæreticos occupatis, & per tractatus Imperij, veteribus dominis resti-

7.
An opus sit transferendorum consensu?

8.
Cum hic nullus sit profectus nullus resti-

5.
Sic & monachorum translatione fit.

6.
Eius iusta causa hæreticorum violentia.

restituendis. Prior autem qui hic superest, administrationem tantum habet sibi commissam; & amovibilis ponitur. vt & Concilium Trid. *f. 25. de reg. c. 2.* omnes monasticos administratores, & officiales ad nutum superiorum facit amovibiles. d. porro Clem. *f. ad hac* agit de Abbatibus, qui dignitates suas in titulum beneficiale possident, quibus competit plenaria administratio in spiritualibus, & temporalibus, & irrevocabilis, nisi ex delicto: & propterea sequitur inter utrosque euidens iuris diversitas. vt in Abbatibus, non nisi quatenus de iure exprimitur, auferri aliqua autoritas inuitis possit; administrationem tantum amovibilem habentibus in totum vel in partem à committentibus possit. *l. iudicium D. de iud.* adeoque nec possit sine offensa voti obedientiæ, & paupertatis Prior, Vicarius, aut procurator Generali, & Capitulo administrationem commissas reuocanti, non obedire; & contra illius iussum bona monasterij detinere: quin si contumaciter perseuerent, in poenas d. c. 2. in fin. regulæ, & Ordinis incidant.

Atque hæc quidem ita se habent ex iure communi. Cæterum quoniam hic ordo ex concessione Gregorij XV. communicationem habet privilegiorum aliorum Ordinum, & in alijs quibusdam Ordinibus inuenitur concessum 1. vt superiores monasteria minus commodè sita transferre possint ad loca oportuniore; cum suis redditibus; etiam inuitis locorum specialium superioribus: 2. vel vbi Domini temporales bona ad monasteria spectantia occupant, vel quæ sterilia sunt, & inaquosa. 3. ac denique cum transferunt, bona omnia, exceptis ecclesijs, vendere, & ad alia loca transferre. quoad primum, vt constitutione Sixti V. *apud Em. Rodric. Eom. 2. g. 50. ar. 4.* data refertur facultas

Congregationi S. Benedicti Portugalliæ, vt id posset Generalis d. Congregationis: secundum concessionem Pij. II. *bullæ illius apud can. de Rodric. in collect. priuil. mendicant. conuentui S. Benedicti Velleliti: tertium; bullæ 7. Alexandri IV. apud eundem Rodric. Generali Minoritarum: inferendum est, has eadem gratias, & facultates Generali & Capitulo huius Ordinis competere, per d. communicationem à Gregorio XV. factam quoad omnia priuilegia, gratias, & indulta concessa alijs Ordinibus, superioribus, monasterijs, & locis, quibus de iure, vsu, consuetudine, priuilegio, aut concessionem apostolica in genere, vel in specie ac tam coniunctim quam diuisim, seu alijs quomodolibet vtuntur, fruuntur, & gaudent, vti, frui, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum dummodo tamen sint in vsu, & non sint reuocata, aut sub alijs quibus reuocationibus comprehensa, sacrisque canonibus, & Concilij Tridentini decretis, aut constitutionibus apostolicis non repugnent: pari modo non solum ad eorum instar, sed pariformiter, & æquè principaliter, perinde ac si illis nominatim, & in specie concessa fuissent.*

Neque verò hisce obstat constitutio Pauli II. super alienatione bonorum ecclesiasticorum: quippe Innocentius VIII. 1487. declarauit hunc Ordinem ab eadem constitutione esse exemptum. nec porro Paulina constitutio ad hos casus, iure privilegio-ue permisos, pertinet: (idem est sensus aliorum id genus canonum) sed ad alios extra iuris privilegiorumue permisso attentatos ex ambitiosa cupiditate bona Deo dicata profanis vibus applicare, & cum diuini cultus detrimento sibi vsurpare præsumpti. huiusmodi enim verbis vtitur Paulus cuius extat constitutio in c. vltic.

9.
Admini-
stratores
sunt amovibiles.

10.
Suffragan-
tur priuile-
gia hic spe-
cialia per
communicationem.

de reb. eccl'es. non alien. in extravog. commun. cum hic finis translationis fit in contrarium, vt magis diuinus cultus augetur per translationem, quam si pauci in loco priori, sub hæreticis latitantes, sine religionis exercitio, aut alio eccl'esie fructu proventus à fundatoribus relictos absumant, cum per translationem finis testatoris haberi possit: & debeat per d. l. legatum, & d. c. 3. vt *memoria*, inquit d. lex legatum (is finis ibi propositus fuerat) *testatoris alio & licito genere celebretur*: & sic *defunctorum pijs voluntates*, inquit d. c. 3. *episcopali decens est studio adimpleri*, ergo sic erit decens in Ordine exempto studio Generalis, & Capituli pijs fundatorum voluntates adimpleri.

His igitur consideratis existimo posse Generalem istius Ordinis cum Capitulo translationem, quã dixi, facere, vna cum omnibus bonis, siue in specie retinendis, siue si fatius videbitur ritè distrahendis, & pretio in aliũ locum transferendo, & applicando: atque Priorem, vicarium, aut procuratorem illius & Capituli decreto opponere se non posse, aut mandato non obedire; sine grauis peccati, pœnarum, & censurarum periculo.

RESPONSVM II.

De institutione liberorum, & honorum diuisione per testatorem facta.

Pater Petro & Danieli hæreditatem vniuersam reliquit, alijs liberis certas summas. ab illis rationes, aut inuentarium exigi vult, post summas adiecit hæc verba: *per quas de filiali portione illis erit satisfactum, & illi ab se æquati.*

Quæsitum est, cum exæquatæ non credantur esse portiones; an supplementum debeatur?

In Nouell. 48. statutum est, vt ei, qui moriens iurauit quantum haberet in bonis, omnino hæredes credant: nec vterius inquirent.

sed iurato: sine iuramento autem facta declaratio veritati non officit. l. 1. C. arb. iur. l. scrip. C. comm. vir. iud. l. si fund. §. si liberi. D. de leg. 1. l. cū pater. §. pat. qui fil. D. de legat. 2. l. 15. §. vlt. D. ad leg. falc. quasi tunc nõ fuerit exquisita declaratio: adeo vt velit eam hæredes suos sequi. enixiorem voluntatem indicat iuramentum d. l. cum pat. §. fil. l. cum quis. §. codicillis. D. de legat. 3.

Sed & cum pater vterius progreditur, & bonorum diuisionem inter liberos facit; ea seruanda est per hæredes, & Iudicem. l. parent. C. de inoff. test. l. filij. l. si cogit. l. vlt. C. fam. erc. l. si filia. §. si pat. l. ex parte. §. intest. D. cod. si modò vel pater, vel liberi omnes subscripserint. Nouell. 18. in 4. part.

Adiecit Nouella 107. non notis & indicijs; sed claris literis dispositionem vltimam inter liberos perscribi debere: & propria quidem testatoris manu hæredum nomina, & vncias.

Quod si imparitas appareat in rebus diuisis, seu relictis; si modò in officiosum non sit testamentum, oppugnari non potest. d. l. filij. sed quod plus vni quàm alteri tributum videtur, per modum prælegati censetur relictum: & in diuisione ab intestato, per modum donationis causa mortis. d. l. si cogit. Gudel. in tur. nouiss. lib. 2. c. 4. in fin.

Enimuerò ait pater æqualitatem hic esse: quæritur ergo an ea affirmatio dispositionem inducat, vt & inquiri possit inæqualitas; & ad æqualitatem reduci debeat: an verò ea narratio nihil disponat? & quidè falsa demonstratio, vel causa non mutat dispositionem. l. falsa demon. l. demonst. §. 1. D. de cond. & dem. §. huic prox. Inst. de legat. rectè Cuiac. in paratit. C. de fals. caus. adiecit. leg. in fin. sic vniuersaliter loquitur; demonstratio rei vel quantitati adiecta, & ratio legandi superuacua est. igitur nihil hæc vel illa nocet. dispositione ergo sequi oportet. adeoque superuacuo nihil attentato summã & quantitatem à testatore exprefam

2. An diuisio sequenda.

3. Nomina & vncia vt scribendæ.

4. Quid si sit imparitas?

5. Quid si pater exæquatæ esse portiones narret, an disponere censatur?

1. An parentibus facultates suas declarantibus statuendum sit?

K sam